

Nederlands Bijbelstudie Circulaire

14e jaargang nummer 4

december 2004

Hoogtijden des Heeren

naar John Ritchie (1853-1930)

Het 23ste hoofdstuk van het boek Leviticus geeft een beschrijving van de zeven grote feesten, die Jehova heeft bevolen jaarlijks te houden in Kanaän. Het is als het ware een gedenkschrift van Gods handelen in genade met de mens, vanaf de dood en opstanding van Jezus Christus tot Zijn duizendjarig rijk en de eeuwige rust daarna. Maar dit hoofdstuk is ook een profetie, een voorafschaduwing van grote gebeurtenissen in de toekomst, waarvan er sommige reeds in vervulling zijn gegaan.

1 INTRODUCTIE

De "hoogtijden des Heeren" wijzen alle vooruit naar dingen van eeuwige betekenis, waarmee het hart van God reeds vóór de "grondlegging" der wereld was bezig geweest en die op de bestemde tijd zouden plaatshebben in de reeks van gebeurtenissen, die de oneindige wijsheid en liefde van God zullen onthullen en Zijn mateloze genade jegens de mens zullen bewijzen. Elk van die feesten is "een schaduw der toekomstige dingen" waarvan Christus de "inhoud" is. Heb.10:1 Het zijn stuk voor stuk vooraf-

schaduwingen van Zijn weergaloze Persoon en van Zijn machtig, kostbaar werk, dat oprechte gelovigen zo gaarne overdenken.

Een aantal onderwerpen, die wij willen behandelen zullen wel bekend zijn bij velen, die al jaren de Heer kennen als hun Heiland. Want zij bevatten de hoofdwaarheden van ons 'allerheiligst geloof'. Zij vormen de grondslag van ons christenzijn; de vaste rots, waarop het geloof en de zekere hoop van de gelovigen de eeuwen door heeft gerust; waarheden, die hoewel oud, toch

altijd nieuw blijven en die steeds weer zegen schenken aan hen, die ze het langst en het meest hebben overdacht. Maar misschien zullen er 'lammeren' zijn in de kudde van Christus, jonge leden van Zijn Lichaam, voor wie deze kostbare onderwerpen kunnen dienen tot versterking in dagen van nood en zorg, of wanneer de vijand de grondslagen van ons geloof wil aantasten.

Verlosten des Heeren

"Welgelukzalig zijt gij, o Israël! Wie is u gelijk? Gij zijt een volk verlost door de Heere." Deut. 33:29

"De kinderen van Israël, het volk dat nabij Hem is." Ps. 148:14

Voordat wij ons gaan bezighouden met de feesten in de volgorde, waarin de Schrift ze ons geeft, zal het toch goed zijn ons eerst enigszins te verdiepen in de geschiedenis van het volk, waaraan deze voorschriften zijn gegeven en rekening te houden met de plaats waar en de tijd waarin deze geboden van Jehova aan Israël werden gegeven.

Het aan Leviticus voorafgaande boek Exodus begint met een beschrijving van het volk in slavernij in Egypte. Zij wisten toen niets van 'feesten van Jehova' of van 'heilige samenroepingen' noch van blijde herdenkingen. Zij waren slaven en afgodendienaars; mensen in hun natuurlijke staat, onbekeerd, ver van God, in en van de wereld; mensen, die de satan dienden als hun 'god' en 'vorst'. Maar dit vertrapte volk werd verlost en bevrijd. Zij wer-

den uit Egypte geleid, bevrijd van de Egyptenaren en hun afgodendienst en aangenomen als het uitverkoren volk van Jehova. "Gij hebt gezien wat Ik de Egyptenaren gedaan heb; hoe Ik u op vleugelen der arenden gedragen heb en u tot Mij gebracht heb." Ex. 19:4 Zij werden bevrijd van het juk van Farao om "Gods gunstgenoten" en "een volk nabij Hem" te worden; Ps. 148:14 een volk dat "onder de heidenen niet gerekend zal worden", Num. 23:9 met Jehova in hun midden, die het beschermde en regeerde. Geen wonder dat Mozes, de man Gods, bij zijn afscheid aan het einde van de woestijnreis, de gedenkwaardige woorden sprak: "Welgelukzalig zijt gij, o Israël! Wie is u gelijk? Een volk verlost door de Heere." Deut. 33:29

Maar de positie en de zegeningen van Israël als de verlosten van Jehova zijn slechts schaduwen van de veel hogere en rijkere staat waarin alle gelovigen van deze bedeling 'in Christus' zijn gebracht, zoals de apostel die in gloedvolle bewoordingen schildert: "Gezegend zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, Die ons gezegend heeft met elke geestelijke zegening in de hemel in Christus." Ef. 1:3

Wij zouden met veel minder tevreden zijn geweest: bevrijding van hel en oordeel was wat wij in onze onbekeerde toestand wensten. Maar God is daarmee niet tevreden. Zijn doel was een volk te hebben, dat Hem nabij zou zijn, een huisgezin rondom Hem, een lust voor Zijn oog: "heilig en onberispelijk voor Hem in de liefde". Ef. 1:3

Het was nadat heel Israël uit Egypte was geleid en rondom Jehova was ge-

legerd met de wolk des Heeren boven hen, dat Hij hun de geboden betreffende Zijn feesten gaf. Toen kon Hij hen uitnodigen met Hem deel te hebben aan de dingen, die reeds van eeuwigheid Zijn gedachten hadden vervuld. Aan de inhoud van dit hoofdstuk ^{Lev. 23} zouden zij in Egypte niets gehad hebben. Maar nu, in de woestijn, als de voorwerpen van Zijn verlossende genade alleen met God, kon Hij hen deelgenoot maken van Zijn plan. Anderzijds konden zij, nu niet meer gehinderd door de zonden en dwaasheden van de Egyptenaren, maar in het volle genot van hun vrijheid, beantwoorden aan de wens van Zijn hart. Let wel, dat het "gezette" feesten van Jehova waren: dus door God ingesteld. Jehova was de Gastheer, Zijn volk de gasten. Hij heeft deze feesten verordend voor Zijn eigen vreugde en wij kunnen nu begrijpen naar welke genietingen Zijn hart uitgaat.

Hoe armzalig en nietig is in vergelijking daarmee de blijdschap, die in de harten van ons mensenkinderen wordt gewekt door deze feesten des Heeren! En hoe spoedig vervaagt bij ons de herinnering daaraan! Maar in de hemel komt er geen einde aan de vreugde! De Persoon en het werk van Christus behouden hun frisheid en blijven voor de ganse hemel een oorzaak van eeuwige lofprijzing. Wanneer aan de lofliederen van de aarde een einde zal zijn gekomen, dan zullen de hemelse Halleluja-psalmen blijven voortklinken, gezongen door onsterfelijke hemelingen, die in eeuwige jeugd de troon zullen omringen.

De "hoogtijden des Heeren" waren "heilige samenroepingen" van Zijn volk. Hij riep hen rondom Zich om deelgenoten te zijn aan Zijn vreugde. Wat is dat heerlijk! Maar hoeveel te groter is nu, in onze bedeling, Gods genade voor Zijn hemels volk! Hij schept er vreugde in Zijn volk te laten delen in Zijn blijdschap. Dat is gemeenschap! Dat is het doel, waartoe de gelovigen geroepen zijn, met God hun rust te vinden in Christus. Dat moet onze ervaring en ons genot zijn. Berooft de wereld ons soms daarvan? Nemen de aardse dingen onze gedachten en genegenheden zó in beslag, dat de dingen van God en van Christus weinig aandacht krijgen? Beheersen onze zaken en wereldse bezigheden zó zeer onze dagen en onze uren, dat er geen kracht en geen tijd meer overblijft om ons te verlustigen in God en Zijn Zoon? Elke individuele gelovige wordt geroepen tot gemeenschap met de Vader en de Zoon. ^{1Joh. 1:3} Maar gezamenlijk wordt de Gemeente, de "geroepenen", d.i. de vergadering van Gods kinderen, uitgenodigd tot de gemeenschap met Gods Zoon - Jezus Christus, onze Heer. ^{1Kor. 1:9}

In de dagen van Jezus' omwandeling op aarde werden deze feesten door de Joden stipt in acht genomen in Jeruzalem, waar de tempel van God stond. Menigten uit alle delen van het land trokken op naar Jeruzalem om het Paasfeest, het Pinksterfeest of het Loofhuttenfeest te vieren. Maar hoe noemt de Heere Jezus deze feesten?

Niet meer 'Zijn feesten', maar "de Feesten der Joden". De uiterlijke vormen waren er nog wel, maar de vreugde van Jehova was er niet meer in. Reeds in de tijd van Jesaja sprak Hij: "Uw nieuwe maanden en uw gezette hoogtijden haat Mijn ziel, zij zijn Mij tot een last, Ik ben moede geworden die te dragen" ^{Jes. 1:14} Waarom? Om de vormelijke manier waarop een onrein en verdorven volk die feesten onderhield. Laten wij hieruit toch de ernstige les trekken, dat wanneer het hart ver van God is en de handen en het gemoed bezoedeld zijn en de voeten niet in de waarheid wandelen, dat de lege vorm van eredienst slechts een vertoning, een paskwil is! Is er in onze dagen niet veel, waar de mensen hoog van opgeven, dat in het heilig oog van God afschuwelijk is, wat Zijn ziel haat en waaraan Hij Zijn naam niet wil verbinden? Laten wij toch ons hart ernstig onderzoeken, zodat Hij niet van ons hoeft te zeggen: "Mijn ziel heeft in hem geen behagen." ^{Hebr. 10:38} Zó verlangend was Jehova, dat Zijn volk gelukkig en onbezorgd driemaal per jaar op deze "gezette" feesten voor Hem zou verschijnen, dat Hij plechtig beloofde voor hun aardse belangen te zullen zorgen; hun vrouwen, kinderen en land te zullen bewaren al de tijd dat de mannen in Jeruzalem waren om Zijn feesten te vieren. Wij weten allemaal, hoe moeilijk het is om zich in de Heer te verlustigen, wanneer huiselijke zorgen en zakelijke moeilijkheden als een last op ons gemoed liggen. Jehova wist, dat wanneer de mannen van Israël opgingen

naar het feest, alles achtergelaten, allicht de gedachte bij hen zou opkomen: "Als de Filistijnen nu maar niet komen en ons land in bezit nemen." Daarom gaf de Heer hun de speciale belofte, dat niemand de hand zou uitsteken naar hun bezittingen: "Niemand zal uw land begeren, terwijl gij opgaan zult om te verschijnen voor het aangezicht des Heeren uws Gods, driemaal in het jaar." ^{Ex. 34:24}

En diezelfde God zal er zeker voor zorgen, dat zij die van harte gehoorzamen aan Zijn gebod geen stoffelijke en geestelijke schade zullen lijden. En toch, hoe dikwijls wordt een stortbui of een lichte ongesteldheid of een huiselijke moeilijkheid als verontschuldiging gebruikt om het avondmaal te verzuimen of de aanbidding van God na te laten. Maar de belofte van God blijft bestaan en allen, die de Heer willen geven wat Hem toekomt, zullen de vervulling van die belofte ervaren: "Wie Mij eren, zal Ik eren!" "Zoek eerst het koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid," d.w.z. geef God wat Hem toekomt, voldoe eerst aan Zijn wensen - en al die andere dingen zullen u er bij gegeven worden. ^{Mat. 6:33}

Jehova was dus de Gastheer en Zijn volk slechts de gasten. Het spreekt dus vanzelf, dat Hij alleen besliste over de regeling van de plaats, de tijd en het verloop van de feesten. Niets werd aan het volk overgelaten; door Goddelijke wetgeving was in alles voorzien. Wat zou het volk van God gelukkig geweest zijn, als zij tevreden waren geweest met de Goddelijke ge-

boden aangaande hun samenroepingen en er zelf niets aan hadden toegevoegd. En hoe gelukkig zouden ook nu de Christenen zijn, als zij in hun gemeenteregelingen zich strikt hielden aan het Woord van God. Als zij dat hadden gedaan zouden er geen credo's en belijdenisgeschriften bestaan, die zoveel verdeeldheid hebben veroorzaakt. Dan zouden al Gods kinderen, zoals in de dagen van ouds, één van hart en ziel, geleid door één Boek en bestuurd door één Hoofd gelukkige getuigen zijn voor God temidden van een boze wereld.

2 DE ZEVEN FEESTEN

"Deze zijn de gezette hoogtijden des Heeren." Lev. 23:4

"Welke zijn een schaduw der toekomstige dingen." Kol. 2:17

Er zijn dus zeven feesten, maar in Leviticus 23 gaat daaraan vooraf het gebod betreffende de sabbat.

De sabbat-dag staat helemaal apart, zowel wat karakter betreft als aangaande de veelvuldige herhaling.

De zeven feesten werden alle slechts eenmaal per jaar gehouden; de sabbat elke week. De sabbat kon thuis worden gehouden, terwijl de andere feesten op een door God bepaalde plaats moesten worden gevierd. Deut. 12:14; 16:6

Let wel, dat Leviticus 23 begint met de woorden: "Deze zijn Mijn gezette hoogtijden." Daarna wordt het gebod van de sabbat gegeven en dan komt in vers 4 als het ware een nieuw begin: "Deze Zijn de gezette hoogtijden des Heeren." En dan volgt

zonder de herhaling van die woorden de beschrijving van de zeven feesten. De sabbat staat dus helemaal apart, terwijl de zeven feesten wel onderling verband hebben.

De zeven feesten kunnen in twee groepen worden verdeeld, namelijk één groep van vier en één van drie.

Het Pascha, het feest der Ongezuurde Broden, het feest der Eerstelingen en het Pinksterfeest volgden elkander snel op. Dan was er een tijdruimte van vier maanden, dat er geen "feest van Jehova" en geen "heilige samenroeping" van het volk in Jeruzalem was - een lange pauze dus tussen het Pinksterfeest en het blazen der Bazuinen, gedurende welke geen samenroeping van Jehova tot Zijn volk zou plaatshebben.

Dit is heel belangrijk en leerrijk. De bedoeling schijnt te zijn, dat de waarheden die door de eerste vier feesten worden aangeduid, alle verband hebben met de eerste komst van Christus, en dus met de tegenwoordige bedeling en het bijeenroepen van het hemelse volk des Heeren, het Lichaam van Christus; terwijl de laatste drie feesten de tijden van genade en zegen aanduiden, die in de toekomst zullen aanbreken voor het aardse volk van Jehova, door Zijn wederkomst. Met andere woorden: de eerste vier spreken over en tot de Gemeente, het lichaam van Christus, terwijl de laatste drie ook spreken over Jehova's toekomstig handelen met Zijn aardse volk Israël, het zaad van Abraham, het volk van Zijn verkiezing, dat dan

weer verenigd zal zijn in het eigen land, gezegend met aardse zegeningen onder de regering van hun Messias. Wie deze feesten heeft ingesteld, heeft al een deel van hun voorafschaduwingen letterlijk in vervulling doen gaan en dat wettigt de verwachting, dat Hij op Zijn tijd en wijze ook de overige zal vervullen. Want de plannen van God staan vast en kunnen nooit door de verdorvenheid en het falen van mensen teniet worden gedaan.

Hoezeer moet een hoofdstuk als dit, zo boordevol van typen en leringen, ons geloof in het onfeilbare Woord van God bevestigen en versterken; het Boek waartegen de grote strijd gevoerd wordt door het moderne ongelooft en de zogenaamde 'wetenschap', die twijfel willen wekken aangaande zijn geloofwaardigheid. Maar de woorden van God houden stand tegen iedere aanval van de boze, omdat zij zijn wat zij beweren te zijn, namelijk de "Theopneusta", ^{2Tim. 3:16} d.i. de door God geïnspireerde woorden.

Driemaal in het jaar moesten alle mannen in Israël voor de Heere hun God verschijnen: op het Paasfeest, het Feest der Weken of Pinksterfeest en op het Loofhuttenfeest. ^{Deut. 16:16} Hoe blij kwamen de duizenden uit alle stammen van het volk en uit alle delen van het gezegende land tezamen om zich voor Jehova te verheugen en Hem Zijn deel te geven van de volle zegen, die Hij hun had geschonken. ^{Deut. 16:17} Bij hun reis naar de stad van de grote Koning, het Jeruzalem,

"schoon van gelegenheid, een vreugde voor de ganse aarde", ^{Ps. 48:3} zongen waarschijnlijk gezamenlijk de "opgangslieparen", de Psalmen 120-134. Met blijde harten wekten zij elkaar op met de woorden van Psalm 122: "Laten wij naar het huis des Heeren gaan." Maar als zij de Heere verlieten dan vonden zij die geboden maar lastig en verwaarloosden zij de feesten. Hetzelfde zien wij in onze dagen. Zolang wij dicht bij de Heer blijven is ons hart gelukkig en is niets ons teveel voor Hem. Dan zijn wij gaarne bereid om Zijn blijde boodschap over te brengen en ons gelaat straalt vreugde uit. Een gelovige kan als de palmboom groen en fris blijven tot in hoge ouderdom.

Aan de Gemeente is slechts één inzetting gegeven, één heilige samenroeping, namelijk het avondmaal des Heeren. De gemeenschap der gelovigen in heiligheid en liefde aan de tafel des Heeren, komt overeen met het feest der ongezuurde broden. De vergaderde gelovigen, "gebouwd tot een woonstede Gods in de Geest", ^{Ef. 2:22} het Lichaam van Christus vormende, dat door de Geest wordt geleid tot aanbedding en prediking, komt overeen met het Pinksterfeest. Het feest gaat door "totdat Hij komt" en richt ons oog op de heerlijke toekomst nl. de wederkomst van de Heer, Die de ontslapen gelovigen zal opwekken en de nog levende gelovigen zal veranderen om ze allen om Zich heen te vergaderen. De rechterstoel, waarvoor de trouwe dienstknechten van Christus zullen

worden beloond, de stralende heerlijkheid van Christus in het duizendjarig rijk, het zijn allemaal vervullingen van het feest der Bazuinen, de grote Verzoendag en het Loofhuttenfeest. Helaas blijft deze boodschap voor de verblinde aardse mensheid totaal verborgen.

3 DE SABBAT

"De zevende dag is de Sabbat der rust." *Lev. 23:3*

"Er blijft dan een rust over voor het volk Gods." *Heb. 4:9*

De Sabbat heeft een eigen plaats en karakter. Hij werd het hele jaar door wekelijks gehouden, en is veel ouder dan de andere feesten. Hij dateert reeds van Gen. 2. De sabbat wordt "een schaduw der toekomstige dingen" genoemd, *Kol. 2:17* een teken en onderpand van de blijvende Sabbat, de eeuwige rust voor God en Zijn volk, wanneer de verlost van alle eeuwen en bedelingen een volkomen rust zullen ingaan zoals beloofd met de woorden: "Er blijft dan een rust over voor het volk van God." *Heb. 4:9*

Zo werd de Sabbat een "schaduw van Christus", vooruitwijzend naar Hem, Die komen zou, door Wie een nieuwe schepping tot stand zou komen en een nieuwe rust zou ontstaan, welke de satan nooit teniet zal kunnen doen. Hierover zegt de Heere Jezus "Mijn Vader werkt tot nu toe en Ik werk ook." *Joh. 5:17* En voordat Hij de geest gaf op het kruis van Golgotha kon Hij triomfantelijk uitroepen: "Het is volbracht." *Joh. 19:30* Naar dit gebeuren heb-

ben de sabbatten van Israël vooruit geweest. Zij waren de schaduwen van de rust, die God en Zijn volk zouden vinden in de verlossing.

De uiteindelijke en volkomen vervulling van deze sabbat zal de eeuwige rust zijn, wanneer in verheerlijkte lichamen, in nieuwe hemelen en op een nieuwe aarde, waarop gerechtigheid zal wonen, Gods wil in volmaaktheid zal worden volbracht en God Zelf alles zal zijn in allen. Nu reeds krijgen wij soms een voorsmaak van die rust. Tot de vermoeide zondaar zegt de Heere Jezus: "Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven." *Mat. 11:28*

Voor de gelovige is er een andere, diepere rust. Daarvan spreekt de Heer in het volgende vers: "Neemt Mijn juk op u, en leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart; en gij zult rust vinden voor uw zielen." *Mat. 11:29*

Deze rust ontvangen wij door Christus onze Heer te gehoorzamen en door ons te onderwerpen aan Zijn wil.

Tot de vermoeide werker in de dienst van zijn Meester richt Hij de lieflijke woorden: "Komt gijlieden in een woeste plaats hier alleen en rust een weinig." *Mark. 6:31* En daar alleen in de tegenwoordigheid van zijn Heer en Meester, ver van de drukte en zorg, vindt hij rust en verkwikking en ontvangt hij weer nieuwe moed en kracht voor zijn werk.

Het millennium zal een volgende etappe zijn in de door God gegeven rust. In die duizendjarige regering van de Messias zal de satan gebon-

den zijn en zal er een einde komen aan het zuchten van de schepping. Dan zal het profetische woord in vervulling gaan: "De ganse aarde rust, zij is stil, zij maken groot geschal met gejuich." ^{Jes. 14:7} Het oorlogsgedruis, het wapengekletter, het geschrei van de verdrukten, het gejammer van de bedroefden zal ophouden en onder de heerlijke stralen van "de zon der gerechtigheid" en de gezegende regering van de "Vredevorst" zal de vermoeide aarde haar Sabbat vieren. Maar zelfs dit zal nog niet de volmaakte rust zijn. De zonde blijft in het verborgen op de loer liggen. De satan is nog niet vernietigd en als hij wordt losgelaten, zal er een ongeken- de uitbarsting van zonde en geweld uitbreken die door een oordeel uit de hemel voor goed zal worden beëin- digd. ^{Op. 20:7} Daarna zal de eeuwige rust aanbreken, de oneindige sab- batsviering van God en Zijn volk.

4 HET PASCHA

"Gij zult het Pascha slachten aan de avond, als de zon onder gaat, ter bestemder tijd van uw uittrekken uit Egypte." ^{Deut. 16:6}

"Want ook ons Pascha is voor ons geslacht; zo dan, laat ons feest houden." ^{1Kor. 5:7, 8}

Het Pascha was het eerste van Jeho- va's "gezette hoogtijden". Het werd gehouden op de 14de dag van de eer- ste maand, Abib. ^{Deut. 16:1} Het was de plechtige herdenking van de bevrij- ding uit Egypte, die jaarlijks werd gehouden. Over wat dit pascha als

type betekent, behoeft niemand in twijfel te zijn, want het door de Heili- ge Geest geïnspireerde Woord zegt: "Want ook ons Pascha is voor ons ge- slacht." ^{1Kor. 5:7} Het paaslam was een type van Christus. Het wees vooruit naar Hem, Die komen zou, het Lam van God, door Wiens verzoenend ster- ven de zonde zou worden weggedaan en elke gelovige zondaar nabij God zou worden gebracht.

Toen het Pascha voor het eerst aan Israël werd gegeven, waren de Israë- lieten slaven van Farao, de koning van Egypte, en dienden zij de afgoden. Zij waren dus onderworpen aan het rechtvaardig oordeel van God. Maar die slag werd afgewend en de engel des doods ging aan hen voorbij. God verzekerde: "Wanneer Ik het bloed zie, zal Ik u voorbijgaan." ^{Ex. 12:13} Dat bloed was het bloed van het geslachte lam. De slag was neergekomen op een onschuldig, vlekkeloos slachtoffer. Het lam stierf, opdat zij zouden blijven leven. Het met hysop op de bovendorpel en de zijposten van de deur aangebrachte bloed, maakte hen als het ware onvatbaar voor de dood. Het woord van God was hun een waarborg van veiligheid. Zo werd het bloed van het lam de grondslag voor een nieuwe verhouding tot God, na- melijk als Zijn volk. De verlossing door het bloed van het lam gaf hun recht op de zegeningen die zij later als het volk van God zouden ontvangen en genieten. Het bloed was de grond- slag voor dit alles. De dag waarop dit bloed werd vergoten betekende het begin van hun geschiedenis als het

verloste volk van Jehova. Het was hun geboortedag als een nieuw en afgezonderd volk. Vanaf die dag werd hun gehele kalender met al zijn hoogtijden opgemaakt. ^{Ex. 12:1} Hieruit blijkt, hoezeer verlossing en wedergeboorte naar Gods gedachten met elkander verbonden zijn. Wie zijn vertrouwen stelt in het bloed van Christus, is "wedergeboren". De zes maanden van het jaar, die reeds waren voorbijgegaan, werden als het ware uitgewist en een nieuw begin werd ingezet.

Beschouwd vanuit het standpunt van de enkeling, leert ons het Pascha, dat hij bij de wedergeboorte ophoudt een kind van Adam, een verloren zondaar te zijn. Hij wordt in Christus een nieuwe schepping; hij gaat een nieuw leven beginnen. Het oude is voorbijgegaan, ja, zijn vroegere 'ik' is gekruisigd en begraven. Als gekocht voor en geboren uit God, gaat hij voortaan leven voor God en wil hij niet langer de zonde, de wereld en de satan dienen.

Als geheel beschouwd, zien wij de Gemeente als het Lichaam van Christus en als de "woonstede Gods in de Geest" ontstaan na het kruis en de opstanding. ^{Hand. 2}

Buiten de dood en opstanding van Christus, buiten het geloof in de Persoon en het werk van Christus kan er geen christendom op aarde bestaan noch enig recht op hemelse heerlijkheid in het hiernamaals. Verlossing door bloed is de grondslag van alles. Het kruis is het uitgangspunt voor de troon. Het bloed van het Lam alleen

geeft recht op de heerlijkheid Gods. Daarom heeft Jehova bevolen, dat deze "gezette hoogtijd" jaar op jaar zou worden gehouden. ^{Ex. 13:10} Van geslacht tot geslacht. Zodra zij over de drempel van het nieuwe jaar waren gestapt, moesten zij het Pascha houden. En dit moest worden voortgezet nadat zij het beloofde land in bezit hadden genomen en zich gevestigd in hun erfgoed over de Jordaan. ^{Joz. 5:10} En wanneer komende geslachten naar de betekenis zouden vragen, dan moesten zij de geschiedenis van hun verlossing vertellen. ^{Ex. 12:24-27}

Er zijn heel wat prachtige bijzonderheden in verband met het Pascha die wij graag zouden overpeinen, maar die wij hier alleen maar kunnen noemen. Zoals de keuze van het lam; het apart houden van het lam vanaf de 10de tot de 14de dag; de wijze en de tijd waarop het moest sterven; het gebruik van zijn bloed, het zijn allemaal typen van de Persoon en het werk van Christus.

Het is wel van belang om op te merken, dat de sfeer van het Pascha in Deuteronomium een heel andere is dan die in Exodus. In Exodus lezen we van het sprenkelen van het bloed, het roosteren van het vlees in het vuur en het eten van het lam, terwijl er overal geweest en gejammer gehoord werd. Zij aten het geroosterde lam met omgorde lendenen en geschoeide voeten, gereed om te vertrekken. Het Pascha was verbonden met hun verlossing en hun afzondering voor God. Maar in

Deuteronomium is het een "gezette hoogtijd van Jehova", dat in vrede en rust in het eigen land kon worden gehouden, terwijl heerlijke reukofferanden brandden en de reuk daarvan opsteeg van het altaar van Jehova naar Zijn troon. Het was de uitdrukking van Gods bijzondere vreugde over de grote gebeurtenis, waarvan dit Pascha een beeld was.

En zijn verlost volk was daar rondom Hem vergaderd om te delen in Zijn vreugde. Welk een wonder is dat toch! Jehova houdt een gedenkdag als voorafschaduw van de dood van de Heere Jezus! Dat gaat ons beperkt verstand te boven. Wat die dood in al zijn volheid voor Hem is geweest, zal geen gelovige of engel ooit kunnen beseffen. Er waren voor ons onbekende en ondenkbare verbindingen tussen Golgotha en de hoogste hemel. Dat gehoorzame, onderdanige Slachtoffer was het Lam van God. Zelfs in de diepste en donkerste ellende vertrouwde Hij op Zijn God. "Hij werd gehoorzaam tot de dood, ja tot de dood van het kruis." En dat in een wereld waar de ongehoorzaamheid aan God de boventoon voerde. Die volmaakte gehoorzaamheid tot de dood; die volkomen overgave; die onwankelbare toewijding, was een "liefelijke reuk" voor God. "Het behaagde de Heere Hem te verbrijzelen." ^{Jes. 53:10} Het kruis gaf aan Jehova meer terug dan wat de zonde Hem had ontnomen. Ja, geloofd zij God; er was iets in het volmaakte, vlekkeloze Lam van God, dat aan al Zijn begeerten voldeed, en dat eeuwig heil bracht aan Zijn volk. Zo werd de

Schrift vervuld en het grote werk volbracht, dat de grondslag zou vormen van al Gods handelen met de mens in genade en in oordeel. De hemelen daarboven zullen vol zijn van verlost aanbidders, waar een ieder in dankbare verering zijn aandeel in de hemelse erfenis in ontvangst zal nemen. Menigten van verlorenen in de hel, die het voor hen bestemde losgeld hebben geweigerd, zullen erkennen, dat hun grootste zonde is geweest, dat zij de Zoon van God hebben verworpen en Zijn verzoeningswerk hebben veracht.

5 ONGEZUURDE BRODEN

"Zeven dagen zult gij ongezuurde broden eten, een brood der ellende." ^{Deut. 16:3}

"Zo dan laat ons feest houden, niet in de oude zuurdesem, noch in de zuurdesem der kwaadheid en der boosheid, maar in de ongezuurde broden der oprechtheid en der waarheid." ^{1Kor. 5:8}

Het feest van de ongezuurde broden begon op de dag na het Pascha en duurde zeven dagen. Het slachten van het lam was een eenvoudige daad en het Pascha duurde ook maar één dag, zoals ook het Feest der Eerstelingen, het Pinksterfeest en de Grote Verzoendag. Deze ééndagsfeesten wijzen alle op een bepaalde belangrijke daad van Jehova; terwijl de 7-daagse feesten wijzen op de gezegende gevolgen van die daden van Jehova voor het volk van God. Terwijl dus het Pascha het type is van Christus' dood, duidt het 7-daagse Feest der Ongezuurde Broden op het karakter en het leven van de gelovige, vanaf de dag

van zijn bekering. Het spreekt over de gemeenschap met God, die haar grond heeft in de verlossing, heiligheid en waarheid. Het bloed van Christus is het fundament van alle ware gemeenschap met God; de Persoon van Christus - het eten van het geslachte Lam - het enige middel waardoor zulk een gemeenschap in stand kan worden gehouden; en heiligmaking - het wegdoen van het zuurdesem - de noodzakelijke voorwaarde om van die gemeenschap te kunnen genieten. De Heilige Geest heeft Zelf ons een duidelijke uitleg van dat type gegeven: "Zuivert dan het oude zuurdesem uit, opdat gij een nieuw deeg moogt zijn, gelijk gij ongezuurd zijt. Want ook ons Pascha is voor ons geslacht, namelijk Christus. Zo dan laat ons feest houden, niet in het oude zuurdeeg, noch in het zuurdeeg der kwaadheid en der boosheid, maar in de ongezuurde broden der oprechtheid en der waarheid." ^{1Kor. 5:7, 8}

Het bloed aan de deurposten en de bovendeurpel was niet alleen een waarborg van veiligheid, maar ook van vrede. Zonder dat bloed kon men niet rustig eten van het lam en had men ook geen gevoel van zekerheid. Zo kan er ook geen ware gemeenschap met God zijn, als men niet weet gered te zijn en vrede met God te hebben. Maar als het bloed was aangebracht, dan werd het in het vuur geroosterde lam op tafel gezet en schikten de verlost des Heeren zich daar omheen om zich te voeden. Hoeveel te meer is de Persoon van Christus een feest voor het hart van de gelovige! Het Lam van God voor ons

geslacht. De Heilige Gods voor zondaars gedood! Van Hem te eten geeft kracht. De omgorde lendenen, de geschoeide voeten en de staf duiden allemaal op een haastig vertrek. Zij waren nog wel in Egypte, maar niet van Egypte. Zij waren gereed om te vertrekken op een teken uit de hemel. Zo zijn ook wij, gelovigen, slechts pelgrims hier beneden. Wel in de wereld maar niet van de wereld. Het kruis heeft ons daarvan losgemaakt en nu zijn wij vreemdelingen hier op de aarde. Het feest werd in Egypte, in de woestijn en in Kanaän - overal - op dezelfde wijze gehouden. De omgeving mocht heel anders zijn, het feest bleef eender.

Zo is ook de verlossing als de basis voor gemeenschap onveranderlijk. Of de Israëlieten als "vreemdelingen" gereed stonden om te vertrekken, ^{Ex. 12:2} óf als pelgrims door de woestijn doolten, ^{Num. 9:3} óf reeds in het land van belofte, ^{Joz. 5:10} het feest bleef hetzelfde. Zo leren wij hieruit, dat de gemeenschap der heiligen is gegrond op onze verlossing, in stand gehouden wordt door het "eten" van Christus en wordt ondersteund door heiligheid en afzondering van het kwade.

Het feest moest gehouden worden met ongezuurd brood en er mocht geen zuurdeeg of gezuurd brood in hun woningen aanwezig zijn. ^{Ex. 13:7} Het hele huis werd nauwkeurig onderzocht, zelfs in de trog, waarin het deeg gekneed werd, mocht geen spoortje van zuurdeeg aanwezig zijn.

Want een heel klein beetje zuurdeeg zou spoedig het hele deeg doorzuren. Zuurdeeg is het symbool van het kwaad; dat overal in doordringt en overal bederf veroorzaakt. Willen wij gemeenschap ervaren met God, dan moet het kwaad worden uitgebannen. De zondige natuur zal hier altijd blijven, maar het toelaten van de zonde in ons leven verhindert de ware gemeenschap met God. "De oude mens afleggen", "alle boosheid afleggen", "alle leugen afleggen" zijn termen, waaruit blijkt wat God bedoelt met het wegdoen van het zuurdeeg bij mensen, die gemeenschap met God zoeken. Met "oud zuurdeeg" kan bedoeld zijn oude gewoonten, oude zonden, oude connecties, waarin wij behagen hadden vóór onze bekering. Vooral op ogenblikken dat wij niet waakzaam zijn, kunnen deze dingen weer macht over ons krijgen. Naar de Schrift moeten wij feest houden "met het ongezuurde brood der oprechtheid en waarheid." Het wegdoen van het zuurdeeg is de negatieve kant van deze waarheid; het eten van het "ongezuurde brood" de positieve kant.

6 EERSTELINGEN-GARVE

"De eerstelingen der eerste vruchten uws lands zult gij in het huis des Heeren uws Gods brengen." Ex. 23:19

"Maar nu, Christus is opgewekt uit de doden, en is de eersteling geworden dergenen, die ontslapen zijn." 1Kor. 15:20

Nauw verbonden aan het Pascha, en terwijl het feest van de ongezuurde

broden nog aan de gang was, had het derde feest van Jehova plaats: dat der eerstelingen. Dit feest werd voor het eerst gevierd in het land Kanaän. Jarenlang hadden de Israëlieten het Pascha en het feest der ongezuurde broden gevierd tijdens hun omzwervingen in de woestijn; Num. 9:2,3 maar het feest der eerstelingen en de volgende feesten konden pas worden gehouden nadat het beloofdeland was veroverd. De reis door de woestijn was wel een noodzakelijke les geweest, maar de woestijn was niet hun bestemming. God had hen uit Egypte geleid, om hen te brengen in een land overvloeiende van melk en honing: een land van tarwe, gerst, wijnstokken en vijgebomen. Deut. 8:7-9 In dat land van overvloed moesten de bezitters met zorg de schoof der eerstelingen voor de Heer brengen. "Gij zult geen brood, noch geroost koren, noch groene aren eten, tot op die dag, dat gij de offerande uws Gods zult gebracht hebben." Lev. 23:14 Dat offer bestond uit een schoof van het rijpe graan en moest naar de priester worden gebracht, die hem heen en weer bewoog voor de Heere. Dit offer werd gevolgd door een brandoffer, een spijsoffer en een drankoffer (let wel geen zondoffer!). Dit "beweegoffer" moest plaatshebben op "de dag na de sabbat".

Christus, de Eersteling

Nadat Israël de woestijn had verlaten, de Jordaan was overgestoken en zich in het land van belofte had gevestigd, offerden zij de schoof der eerstelingen en haalden zij jaar op jaar de oogst binnen. Maar de grote beteke-

nis van deze verordening hebben zij niet begrepen, evenmin als de betekenis van het slachten van het paaslam, terwijl beide voorafschaduwingen waren van Christus. Een ander Lam, een andere Eersteling en een andere Oogst had God op het oog. En toen de tijd was aangebroken dat het grote anti-type van deze dingen aan de mensen bekend gemaakt zou worden, toen hadden zij tot bezinning moeten komen en Hem met blijdschap moeten ontvangen. Maar zonde en ongeloof hadden hun ogen verduisterd. Zij zagen de schoonheid niet in het Lam van God, toen Hij hun werd voorgesteld; zij brachten Hem ter dood. Ook nadat Hij als "de Eersteling" uit het graf was verrezen, herkenden en aanvaardden zij Hem niet, maar zij verzonnen een leugen ter verklaring van het lege graf en trachtten de stemmen van Zijn dienstknechten te smoren, die Zijn opstanding uit de doden verkondigden. Daarom liggen de velden van Israël nog steeds ongeogst en is de grote Landman naar andere velden gegaan, die, zoals in Samaria in de dagen van Jezus' verblijf op aarde, "wit waren om te oogsten". ^{Joh. 4:35}

De eerste schoof van de oogst, voor Jehova gebracht op de dag na de sabbat, met de belofte, dat vele schoven zouden volgen, was een type en voorafschaduwing van de uit de doden opgestane Christus. Daarom wordt Hij "de Eersteling Christus" genoemd. ^{1Kor. 15:23} Gevolgd door: "daarna die van Christus zijn in Zijn toekomst."

De Heere Jezus heeft de dag van het bewegen van de eerstelingschoof ge-

honoreerd door Zichzelf Gode voor te stellen als de Eerstgeborene uit de doden. Dezelfde dag, waarop de priester de schoof als een loze vorm bewoog voor het gescheurde voorhangsel in de tempel te Jeruzalem, werd buiten Jeruzalem de grote Schoof der eerstelingen bewogen bij Zijn opstanding uit het graf van Jozef van Arimathea! De schaduw was voorbij, want de Werkelijkheid was gekomen. "En als de sabbat voorbijgegaan was" ^{Mark. 16:1} en de Maria's heel vroeg in de morgen naar het graf gingen, zagen zij dat het leeg was. De Heer was opgestaan! De eerste grote Schoof van die oogst was binnengehaald. Vanaf dit gebeuren is God bezig met Zijn hemelse graanschuren vol te maken met hen, die zich verbonden weten met "de Eerstgeborene uit de doden."

Laten wij nu een ogenblik stilstaan bij het grote feit van de opstanding van Jezus Christus en de betekenis daarvan voor Hem en voor ons. Zelfs nu reeds zijn de gelovigen "levend gemaakt met Christus"; ^{Ef. 2:5} zij delen Zijn leven en zijn met Hem opgestaan. ^{Kol. 3:1}

Een algemene dwaalleer is, dat Christus door mens te worden zó één geworden is met de mensheid, dat het gehele mensenras daardoor op hoger plan is gekomen. De Schrift leert echter, dat alleen door verlossing en wedergeboorte zondaars gered kunnen worden en overgebracht van de dood tot het leven, van de satan tot God. Dit is de enige weg tot vitale eenheid met Christus.

Christus, het Tarwegraan

Als "het Tarwegraan" stond Hij alleen, de eniggeboren Zoon van de Vader; maar toen Hij gestorven was en opgestaan, was Hij niet meer alleen, want nu was Hij als "de Eerstgeborene uit de doden" ^{Kol. 1:18} de "Eerstgeborene onder vele broeders." ^{Rom. 8:29} Deze nieuwe verhouding werd het eerst bekend gemaakt aan Maria op de opstandingsmorgen met de onvergetelijke woorden van de verrezen Christus: "Ik vaar op tot Mijn Vader en uw Vader, tot Mijn God en uw God." ^{Joh. 20:17}

Zoals de aanvaarding van de schoof der eerstelingen door Jehova een belofte inhield van een rijke oogst voor geheel Israël, zo is de aanvaarding en verwelkoming van Christus in de hemel als de Vertegenwoordiger van al de Zijnen, een waarborg voor hun toekomstig heil. Ja, wij zijn reeds nu "begenadigd in de Geliefde." ^{Ef. 1:6} De liefde van de Vader voor Zijn Zoon is de maatstaf voor Zijn liefde voor Zijn kinderen. ^{Joh. 17:23} God heeft hen even lief als Zijn Zoon. In deze hemelse sferen zijn wij door Christus opstanding binnengeleid. En hoe zal het in de toekomst gaan? Wij zullen zien!

De komende oogst

De opstanding der doden is één van de grondwaarheden van de Schrift. De Sadduceeën ontkenden die, ^{Mat. 22:23} evenals nu de rationalisten en de aanhangers van de 'Hogere Kritiek' of de 'Nieuwe Theologie'. Het merendeel der Joden geloofde in een opstanding der doden. ^{Hand. 23:6} De woorden van Martha van Bethanië tonen dat dui-

delijk aan: "Ik weet, dat hij opstaan zal in de opstanding ten laatste dage." ^{Joh. 11:24} Meer licht had zij daarin niet; maar het antwoord van de Heer in het volgende vers gaat veel verder. Herhaaldelijk had de Heer tot Zijn discipelen gesproken over de "opstanding uit (letterlijk: 'van tussen') de doden", maar zij hebben de betekenis daarvan niet begrepen. De opstanding der doden is voor alle mensen waar, want allen die gestorven zijn, gelovigen zowel als ongelovigen, zullen opstaan, maar niet allemaal tegelijk en ook niet allemaal met dezelfde eindbestemming. Er zal zijn "een opstanding ten leven" en "een opstanding ten oordeel"; ^{Joh. 5:29} een "opstanding der rechtvaardigen" en een "opstanding der onrechtvaardigen". ^{Hand. 24:15} De opstanding van de Heere Jezus was een opstanding 'van tussen' de doden en dezelfde woorden worden steeds gebruikt voor de opstanding van de Zijnen. Wanneer de Heer uit de hemel zal nederdalen, zullen "de doden in Christus eerst opstaan". ^{1Thes. 4:16} Maar de onbekeerde doden zullen op die heerlijke morgen niet opstaan. Wij lezen: "Maar de overigen der doden werden niet weder levend" totdat de 1000 jaren voorbij waren. ^{Op. 20:5} En dan worden zij opgewekt ten oordeel. ^{Op. 20:12} Wat een verschil in tijd en karakter is er tussen hun opstanding en die van de gelovigen! De offers "tot een lieflijke reuk", die na het bewegen van de schoof moesten worden gebracht wijzen misschien op onze verbondenheid met Hem, Die zich voor ons heeft opgeofferd en op de aanbidding

dingsliederen, die wij reeds nu, maar dan op volmaakte wijze daarboven in de heerlijkheid zullen brengen aan het Lam dat voor ons is geslacht. 'Het Lam voor ons op aard geslacht, is eeuwig waard te ontvangen de wijsheid, rijkdom, eer en kracht, en dankb're lofgezangen!'

7 PINKSTEREN

"Daarna zult gij de Heere uw God het feest der weken houden; het zal een vrijwillige schatting uwer hand zijn, dat gij geven zult, naardat u de Heere uw God zal gezegend hebben." ^{Deut. 16:10}

"En als de dag van het Pinksterfeest vervuld werd, waren zij allen eendrachtelijk bijeen." ^{Hand. 2:1}

"Gij allen zijt één in Christus." ^{Gal. 3:28}

Vijftig dagen nadat de eerste schoof was geoogst en de Heere aangeboden, werd het verlost volk opnieuw bijeengeroepen. Het was om het "Feest der weken" of het "Pinksterfeest" te vieren. De eerste van deze twee namen wijst op het feit, dat de viering van dit feest moest plaatshebben zeven weken (of een week van weken) na het "Feest der eerstelingen". De tweede naam omschrijft dezelfde periode in dagen; want het Griekse woord 'pentecoste' betekent vijftig. De ceremonie van het "Feest der Weken" bestond uit "een nieuw spijsoffer" voor de Heer. Dit spijsoffer moest bestaan uit 'twee broden' van meelbloem van de nieuwe oogst, bereid met 'zuurdeeg' en door de priester heen en weer bewogen voor de Heere.

Er is een treffende overeenkomst en een nauw verband tussen dit Feest en het "Feest der eerstelingen". Zij worden in Lev. 23:9 gezamenlijk ingeleid door de gebruikelijke woorden: "En de Heere sprak tot Mozes, zeggende.....", welke woorden niet meer voorkomen vóór vers 23, waar het "Feest des Geklanks" (beter 'het Feest van het Bazuingeschal') begint. Zoals het Pascha verbonden is met het Feest der Ongezuurde broden, zo ook het Feest der Eerstelingen met het Pinksterfeest. Wij hebben al gezien, dat de vervulling van het Pascha heeft plaatsgehad bij de dood van Christus, en de vervulling van het Feest der Eerstelingen bij Zijn opstanding uit de doden. Welnu, wij menen, dat de vervulling van het pinksterfeest is de nederdaling van de Heilige Geest en het vormen van alle gelovigen uit Joden en Heidenen tot "één nieuwe mens". ^{Ef. 2:15} Zoals Christus de dag van het Pascha in vervulling deed gaan door Zijn dood, en zoals God de Vader het Feest der Eerstelingen in vervulling deed gaan door Christus uit de doden op te wekken als de Eersteling van een rijke oogst, zo deed de Heilige Geest het Joodse Pinksterfeest in vervulling gaan door Zijn nederdaling op de wachtende discipelen, die, toen de dag van het Pinksterfeest "vervuld werd", vergaderd waren in afwachting van de beloofde Trooster. Op deze wachtende schare daalde de Geest neder, hen dopende tot één lichaam. ^{1Kor. 12:13} Dit was het begin van een nieuw werk van Gods genade onder de kinderen der men-

sen, zoals in geen eeuwen was gezien. Wij willen nu de speciale karaktertrekken van dit werk bezien in het licht van het Nieuwe Testament.

De eerstelingen wezen op de opgestane Christus als de Vertegenwoordiger van Zijn volk in de hemel. De twee Pinksterbroden worden ook "eerstelingen den Heere" genoemd. ^{Lev. 23:17} Zij vormen dus een eenheid met de beweegschoof, die de voorloper was van de oogst. De broden waren van meelbloem gemaakt, van dezelfde oogst als de schoof. Zij waren van hetzelfde graan geoogst van het zelfde veld; maar de schoof was het belangrijkste. Zo is het ook met Christus en Zijn volgelingen. Hij is de Eersteling, ^{1Kor. 15:20} terwijl van de gelovigen wordt gezegd: "Naar Zijn wil heeft Hij ons gebaad door het woord der waarheid, opdat wij zouden zijn (als) eerstelingen Zijner schepselen. ^{Jak. 1:18} Hij is de "Eerstgeborene", zij zijn "Zijn broeders". ^{Rom. 8:29} Zij zijn "allen uit één". ^{Heb. 2:11} Zij behoren tot "de gemeente der eerstgeborenen". ^{Heb. 12:23}

Heerlijke waarheid! Laten wij die toch in al zijn rijkdom en zegen in ons hart opnemen! Wat een vergezicht opent dit voor onze geest! Eén met Christus! Staande voor God in Christus; volmaakt en overvloeiend vol van geluk. Niet meer in verbinding met de gevallen Adam, maar één in de tweede Mens, de laatste Adam, de opgestane en ten hemel gevaren Christus. Dit is de positie van iedere gelovige, door God gegeven aan al Zijn kinderen. Hoe weinigen geloven dit en hoe wei-

nig ervaren wij het genot daarvan! En toch is het er en God geeft het, om het te ervaren en genieten van dag tot dag. Hoe is dit mogelijk? Door de Geest, Die in iedere gelovige woont. Hij is een Getuige van de verheerlijking van Christus. ^{Heb. 10:15; Hand. 2:32, 33}

"De eerstelingen van de Geest", ^{Rom. 8:23} Die aan alle gelovigen is gegeven, is het zegel van hun éénheid met Christus: ^{Ef. 1:13} de plechtige belofte van hun opstanding en hun heerlijke verbondenheid met Hem. Als Christus niet was verheerlijkt aan de Rechterhand Gods, dan zou de Geest niet zijn nedergedaald in de harten van de gelovigen. ^{Joh. 16:7} Zijn tegenwoordigheid in hen is het getuigenis, dat Hij Zich gezet heeft aan de Rechterhand Gods. ^{Joh. 15:26} De tegenwoordigheid van de Heilige Geest op de aarde en de eenheid van de gelovigen met de verrezen Christus zijn de twee belangrijke kenmerken van deze bedeling.

Twee broden

De twee broden duiden op het feit, dat God bezig is Zich uit Joden en Heidenen een volk te vergaderen voor Hemzelf. Vóór Pinksteren waren deze twee groepen verdeeld door een "middelmuur". De Joden waren het uitverkoren zaad. Voor hen waren "de aanneeming tot zonen, de heerlijkheid en de verbonden". ^{Rom. 9:4} Hun waren "de woorden Gods toebetrouwd", ^{Rom. 3:2} terwijl de Heidenen vreemdelingen waren en zonder God in de wereld. ^{Ef. 2:12} Van Joden zowel als Heidenen worden die merkwaardige woorden gesproken: "Want in waarheid zijn

vergaderd tegen Uw heilig Kind Jezus, welke Gij gezalft hebt, beide Herodes en Pontius Pilatus, met de heidenen en de volken Israëls." ^{Hand. 4:27} God had besloten, dat er geen onderscheid zou zijn. ^{Rom. 3:22} Het kruis had hun beider schuld en haat jegens Christus openbaar gemaakt. Maar het had ook de "middelmuur", die hen verdeelde, afgebroken. Door de nederdaling van de Heilige Geest werden de twee d.w.z. de gelovige Joden en de gelovige heidenen gevormd tot "één nieuwe mens". ^{Ef. 2:15} Het kruis heeft hen beiden in één lichaam tot God verzoend en in één Geest hebben beiden toegang tot de Vader. ^{Ef. 2:16-18} Dit grote werk kwam tot stand door de nederdaling van de Geest op de Pinksterdag en wordt prachtig in beeld gebracht door de twee beweeg-broden, die tezamen als één geheel voor de Heer werden gebracht. Dit was de verborgenheid van Christus die in vorige eeuwen niet is bekend gemaakt, namelijk, dat de heidenen mederfgenamen zijn en mede-leden van het lichaam, ja, mede-deelgenoten van de belofte in Christus. ^{Ef. 3:4-6} Zoals geschreven staat: "Want ook wij allen zijn door één Geest tot één lichaam gedoopt, hetzij Joden hetzij Grieken, hetzij dienstknechten hetzij vrijen: en wij zijn allen tot één Geest gedrenkt." ^{1Kor. 12:13} Dit is de unieke, bevoorrechte plaats, die aan de gelovigen van deze bedeling is gegeven; aan alle gelovigen, van welk klimaat ook, vanaf de Pinksterdag tot de komst van de Heere in de lucht, om Zijn volk op te nemen van deze aarde naar de

hemel. Dit is de speciale bestemming van de Gemeente, het lichaam van Christus, in tegenstelling tot alles wat er vroeger is geweest en wat er nog zal gebeuren. Wij zouden het zo kunnen samenvatten: éénheid met Christus het Hoofd in de hemel en met al Zijn heiligen door de Heilige Geest.

Ja, waarlijk, "dit is van de Heere geschied en het is wonderlijk in onze ogen." ^{Mat. 21:42} En laten wij bedenken dat waar wij Gods werk zijn, de Gemeente, die door Hem gevormd is, volkomen ondeelbaar en eeuwig één is. "De mensen kunnen deze éénheid niet bederven of verminken. Deze éénheid is door God geschapen en wordt door Hem ondersteund, zodat zelfs de poorten der hel haar niet kunnen overweldigen." ^{Mat. 16:18} Zo mogen wij de Gemeente zien in haar hemelse verwantschap met Christus, die begonnen is bij de nederdaling van de Geest. Zo wordt de Gemeente door de Heer bijeenvergaderd en gevormd, en wanneer zij compleet is, zal zij opgenomen worden en in de volmaaktheid van Christus aan God worden voorgesteld.

Eenheid der Gemeente

De twee beweeg-broden wijzen ook nog in een ander opzicht op de Gemeente, namelijk op het zichtbare, zoals dat zich voor het eerst vertoonde op de bewuste Pinksterdag en de volgende dagen. Er ontstond op die dag een gemeenschap van gelovigen, die één van hart en één van zin was - een groep mensen, die zich aan de mensheid vertoonde als een hemels volk en toch in sterfelijke lichamen.

Een volk, waarin de Heilige Geest woonde en dat in de kracht van die Geest zichtbare vruchten voortbracht. Aan deze groep werd voor het eerst de naam "Gemeente" gegeven. ^{Hand. 5:11; 8:1}

In het begin bestond de Gemeente voornamelijk uit gelovige Joden, maar na verloop van tijd bereikte het evangelie ook de Heidenen door de verkondiging van Petrus, die was uitverkoren om de deur van het geloof te openen voor de Heidenen. ^{Matt. 16:19; Hand. 2:14; 15:7} Zo werden anderen toegevoegd tot deze "éne kudde" ^{Joh. 10:16} en gelovige heidenen verenigden zich met gelovige Joden en vormden "gemeenten Gods in Christus Jezus". ^{1Thes. 2:14} Deze gang van zaken werd slechts aarzelend aanvaard door de gelovige Joden en zelfs Petrus had er aanvankelijk moeite mee. ^{Hand. 10:28; 11:3-18}

Door Paulus werd dit mysterie later meer in bijzonder bekend gemaakt. Aan hem werd "als een kundig bouwmeester" door openbaring het complete patroon van de inrichting, de gemeenschap, de verordeningen en de ambten van de Gemeente toevertrouwd en in zijn brieven heeft hij die aan ons doorgegeven en aan alle gelovigen van deze bedeling. ^{1Kor. 11:14; 1Tim. 3:1-16}

Dit Goddelijk reglement voor de Gemeente, zoals het ons in het Woord is gegeven, blijft geldig gedurende deze gehele bedeling en God heeft daaraan nooit iets toegevoegd of afgedaan. Hoe gelukkig zijn zij, die zich houden aan het Woord en zich niet laten beïnvloeden door de tradities en geboden van mensen.

Zuurdesem

De twee beweegbroden werden gebakken "met zuurdeeg". Zuurdeeg is altijd een type van bederf. Zelfs na zijn bekering en terwijl de Geest in hem woont, is de gelovige niet vrij van zonde. Het vlees woont nog in hem en de inwonende Geest verdrijft de zonde niet, hoewel haar macht niet meer overheerst. De zonde wordt weliswaar overwonnen maar niet weggedaan. Daarom lezen wij, dat met de beweegbroden een zondoffer en een reukoffer werden gebracht, om het offer der beweegbroden aanvaardbaar te maken. De twee broden werden dus aan Jehova aangeboden met zuurdeeg erin, maar onder de bedekking van het zond- en reukoffer. En zo staan de gelovigen persoonlijk, maar ook de Gemeente in haar geheel, als een nieuw spijsoffer voor God onder de bescherming van Christus' verzoeningswerk. Maar laat niemand denken, dat zijn persoonlijke toewijding of dienst, of zijn gehoorzaamheid aan de waarheid hem enig recht bij God zou toekennen. Integendeel, hij zal vroeger of later ervaren, dat hij het slachtoffer is van het bedrog van satan. De oorspronkelijke gemeente, die in het begin zo rein en fris was, droeg in haar binnenste het zuurdeeg van de zonde en al spoedig begon het zich te openbaren in leer en leven. Het openbaarde zich in de gemeente te Jeruzalem, ^{Hand. 5:1; 15:1} de gemeenten in Galatië, ^{Gal. 5:9} in de gemeente te Korinthe. ^{1Kor. 5:6, 7}

Laten wij in onze tijd niet beangst worden door het snel toenemen van

het ongeloof en van de valse leringen en van het aantal verleiders in de gemeenten; want dit zijn allemaal tekenen van de doorwerking van het zuurdeeg der zonde. Wel worden wij bij het zien van de geweldige afval aangespoord tot vurig gebed, dat iedere gelovige persoonlijk en de Gemeente in haar geheel bewaard moge blijven voor de verleidingen van de satan en geheiligd moge worden in Christus Jezus ^{1Kor. 1:2} om een tempel van de Heilige Geest te kunnen zijn.

8 DE TEGENWOORDIGE TIJD

"God heeft eerst de heidenen bezocht om uit hen een volk aan te nemen voor Zijn Naam." ^{Hand. 15:14}

"Een gedeeltelijke verharding is over Israël gekomen, totdat de volheid der heidenen binnengaat." ^{Rom. 11:25}

Een periode van vier volle maanden lag er tussen het feest der weken (of het Pinksterfeest) en het feest van het bazuingschal, in welke tussentijd de graan- en de wijnoogst werden binnengehaald. In die drukke tijd was er geen enkele heilige samenroeping. Hoofd en hand hadden alleen belangstelling voor het binnenhalen van de vruchten van dit gezegende land, waarop Gods oog steeds met welgevalen was gericht.

Het anti-type van deze interim-periode is onze tegenwoordige bedeling. Sedert de dag van het Pinksterfeest, toen de Geest van God nederdaalde en het vergaderen van een volk uit alle naties tot het vormen van de Gemeente begon, ^{Matt. 28:19} is er door God

geen enkele daad verricht, die verandering bracht in de algemene toestand van de mensheid. Van dat begin af is het bijeenvergaderen van mensen uit alle volken gestadig voortgegaan. De bedeling, die toen een aanvang nam, duurt nog steeds voort en het mystieke Lichaam, waarvan alle leden in het boek van God werden ingeschreven ^{Ps. 139:16} vóór de grondlegging der wereld, ^{Ef. 1:4} groeit nog steeds aan onder leiding van de Geest. En dit werk zal blijven voortgaan tot de komst van de Zoon van God uit de hemel. De tegenwoordige bedeling begon bij de nederdaling van de Geest en zal eindigen bij de hemelvaart van de gelovigen.

Wat Israël betreft, zij zijn nu afgebroken "tot de volheid der heidenen is ingegaan." ^{Rom. 11:25} Geen enkele profetie betreffende hun herstel en toekomstig heil kan in de tegenwoordige bedeling in vervulling gaan; maar als de volheid der heidenen is ingegaan zal God Zijn hart en hand weer uitstrekken naar Zijn aardse volk. Dan zal God de draden van Zijn profetie weer opnemen waar zij zijn afgebroken. In de tegenwoordige bedeling worden gelovige Joden ingelijfd in de Gemeente, het lichaam van Christus, maar zij zijn verhoudingsgewijs een minderheid.

Wanneer de Heere Zijn arm zal uitstrekken om Zijn volk als natie te herstellen, dan zal dat met veel meer macht en kracht geschieden dan de tegenwoordige evangelie-verkondiging onder de heidenen en met veel meer resultaat. Er is geen enkele aan-

duiding in de Schrift, dat de tegenwoordige bedeling tot het einde van de tijd haar loop zal blijven voortzetten en ook niet, dat de gehele wereld door de evangelie-verkondiging tot bekering zal komen. De Heer zal op een geheel andere wijze Zijn plan tot het bijeenbrengen van Zijn aardse volk en het onderwerpen van de wereld aan haar rechtmatige Koning ten uitvoer brengen. Hoe dat zal geschieden, zullen de volgende feesten aantonen.

9 HET BAZUINGESCHAL

"De bazuin zal slaan en de doden zullen onverderfelijk opgewekt worden, en wij zullen veranderd worden." ^{1Kor. 15:52}

"En Hij zal Zijn engelen uitzenden met een bazuin van groot geluid en zij zullen Zijn uitverkorenen bijeenvergaderen." ^{1Kor. 15:31}

Met het Feest van het Bazuingeschal, dat op de eerste dag van de zevende maand werd gevierd, ^{Lev. 23:24} begint de tweede serie van "Jehova's Gezette Hoogtijden" en dit feest werd onmiddellijk gevolgd door de Grote Verzoendag en het Loofhuttenfeest.

Zoals reeds opgemerkt wijzen deze feesten allemaal vooruit naar toekomstige grote gebeurtenissen, die God zal doen geschieden ten behoeve van zowel Zijn hemels alsook Zijn aards volk. Want in die dagen zal Hij Zijn Christus verheerlijken zowel in de hemelen daarboven als op de aarde beneden. En dan zal Hij "alles tot één vergaderen; beide wat in de hemel is en wat op de aarde is." ^{Ef. 1:10}

Het blazen van de bazuinen of trompetten was een heel oude instelling in Israël. Tijdens de woestijntocht werden de twee zilveren trompetten, gemaakt van het op de Grote Verzoendag ingezamelde geld, geblazen tot "de samenroeping der vergadering en tot de optocht der legers." ^{Num. 10:2} Maar ook op dagen van blijdschap en in oorlogstijd gaven de trompetten een voor Israël bekend geluid. Het was de stem van Jehova, hun Verlosser, die hen uit Egypte had uitgeleid. Al Zijn geboden waren hun gegeven op grond van verlossing, en als Zijn verlost volk verwachtte Hij hun gehoorzaamheid. De toepassing van dit alles op de gelovigen van onze tijd is heel eenvoudig. Het volk Gods is een gekocht volk, een eigen volk; ^{Tit. 2:14} verlost van alle ongerechtigheid en duur gekocht om God te verheerlijken. ^{1Kor. 6:20}

Geestelijke betekenis

"Welgelukzalig is het volk, hetwelk het geklank kent: o Heere! zij zullen in het licht Uws aanschijns wandelen." ^{Ps. 89:16} Zo wordt de gemeenschap met God onderhouden door liefhebberende, trouwe, oprechte gehoorzaamheid aan elk woord van Hem, die ons verlost heeft. Maar de volle vervulling van het "Feest des geklanks" moet nog komen en wel op de dag, wanneer "de Heere Zelf zal nederdalen van de hemel met een geroep, met de stem des archangels en met de bazuin Gods." ^{1Thes. 4:6} Wanneer "met de laatste bazuin" ^{1Kor. 15:52} de in Christus ontslapenen onverderfelijk zullen opstaan en de levenden veranderd zullen worden

tot onsterfelijkheid en zullen zij allen te samen opvaren de Heere tegemoet in de lucht. Met welk een vreugde en jubel vergaderden de kinderen Israëls zich in de stad van de Grote Koning bij de zilveren klank van de trompetten, die over het ganse land schalde! Maar wat zal het dan zijn als "de laatste bazuin" zal schallen en de gehele schare van verlostten zal opgenomen worden de Heer tegemoet! Wie kan zich dat voorstellen? Welk een triomf over de dood! Het graf moet al de vrijgekochten prijsgeven!

Profetische betekenis

Maar dit feest zal ook zijn vervulling vinden in het ontwaken en bijeenvergaderen van het aardse volk Israël. Lang heeft het in een soort doodslaap verkeerd; een volk overal heen verstrooid en uitgeplunderd. Maar de 'bestemde tijd' zal komen ^{Ps. 102:14} dat Sion begenadigd zal worden. De profeten van het Oude Testament wemelen van enthousiaste beschrijvingen van die gebeurtenis, wanneer de bazuin in Sion geblazen zal worden ^{Ps. 81:3} en het lang-verloren en overal heen verstrooide volk zich zal verzamelen om zijn eens verworpen Heer en Koning.

Hierover heeft de Heer Zelf gesproken! Nadat Hij over het afkerige Jeruzalem had geweend, verklaarde Hij: "Dan zullen al de geslachten der aarde wenen en zullen de Zoon des mensen zien, komende op de wolken des hemels met grote kracht en heerlijkheid. En Hij zal Zijn engelen uitzenden met een bazuin van groot geluid, en zij zullen Zijn uitverkorenen bijeen

vergaderen uit de vier winden, van het ene uiterste der hemelen tot het andere." ^{Matt. 24:30, 31} Het gaat hier over het aardse volk, dat naar hun land wordt teruggevoerd bij de komst van de Zoon des Mensen, terwijl Zijn hemelse volk op een eerder tijdstip rondom Hem zal worden vergaderd. Dan zullen "de verlorenen in Assur en de weggedrevenen in Egypte" ^{Jes. 27:13} één voor één uit verre landen en eilanden vergaderd worden naar het land van Immanuël.

(Dit bijeenvergaderen, dat de aartsvader Jakob op zijn sterfbed heeft voorspeld, moet niet verward worden met de tegenwoordige terugkeer van een deel van het verbondsvolk in ongeloof naar hun land, waar zij straks een verdrag zullen sluiten met de antichrist tot hun eigen verderf. ^{Dan. 9:27}) Deze toekomstige gebeurtenissen betreffende de Gemeente en Israël zijn reeds nu een oorzaak van diepe vreugde voor God en Christus en alle verlostten.

10 GROTE VERZOENDAG

"Op die dag zal hij voor u verzoening doen om u te reinigen; van al uw zonden zult gij voor het aangezicht des Heeren gereinigd worden." ^{Lev. 16:30}

"Zo ook Christus, eenmaal geofferd zijnde om veler zonden weg te nemen, zal ten anderen male zonder zonde gezien worden van degenen, die Hem verwachten tot zaligheid." ^{Heb. 9:28}

De "Grote Verzoendag" was voor Israël de jaarlijkse reiniging van zonden. Een volledige opgave van alle ri-

tueel op deze gedenkwaardige dag kunt u vinden in Leviticus 16 door Jehova gegeven aan Mozes en Aäron. In Leviticus 23 wordt deze feestdag meer speciaal belicht van Gods kant. Het zou een feest zijn van Jehova, dat uiting gaf aan de vreugde door Hem ontleend aan het verzoenend werk van Christus.

Het is wel van belang op te merken, dat de dag waarop het bloed vóór en óp de 'Ark' (de genade-troon) gesprenkeld werd, de 10de dag was van de 7e maand. Bij het Pascha werd op de 10de dag van de 1e maand een volkomen gaaf lam apart gezet om op de 14e dag geslacht te worden. Let wel, dat al de vorige feesten zijn gedateerd vanaf het Pascha! De 7de maand was het begin van de 2de helft van het Israëlietische jaar, maar tevens ook het begin van de tweede reeks feesten van Jehova. Welnu, op de 10de dag van de 7de maand is daar opnieuw het bloed van een slachtoffer als een opvallend kenmerk; maar het wordt niet gebruikt zoals bij het Pascha. Daar werd het bloed gestreken aan de bovendeur en de zijposten van de deur om de dodelijke slag op de eerstgeborene af te weren. Hier echter wordt het bloed binnen het voorhangsel gedragen en op de Ark (de genade-troon) gebracht. In het Pascha zien wij de dood van de Heere Jezus, die in het geloof aanvaard wordt en die alleen in staat is om ons te verlossen van Gods rechtvaardige toorn. Het bloed van de Grote Verzoendag echter heeft symbolisch een veel omvangrijker uitwerking. Het voldeet volkomen aan Gods rechtvaardige

ge eisen - het maakt het mogelijk dat de gelovige in de geest tot God kan naderen en gemeenschap met Hem kan hebben en persoonlijk in de tegenwoordigheid van God kan verschijnen. De offeranden van de Grote Verzoendag waren: een zondoffer en een brandoffer voor Aáron en zijn huis en daarna twee geitebokken tot een zondoffer en één ram tot een brandoffer voor de gehele vergadering.

Geestelijke betekenis

Het bloed van het zondoffer voor Aáron en zijn huis werd éénmaal op en zevenmaal vóór de ark des verbonds gesprenkeld, terwijl een wolk van liefelijk reukwerk de Ark bedekte. Het woord "verzoening", dat niet minder dan 48 veertig maal voorkomt alleen in het boek Leviticus, betekent 'bedekking'. Het bloed bedekte de Ark evenals ook de wieroekwolk, en hierin zien wij een duidelijk type van het werk en de waarde van de Heere Jezus Christus, door Wiens bloed de gelovige nabij God gebracht is. Het verzoenend bloed bedekt al zijn zonden. De volmaaktheid van Christus omhult zijn persoon. Het 'huis' van Aáron werd evengoed aanvaard als Aáron zelf. Zo wordt ook het priesterlijk 'huis' van het Nieuwe Testament, dat bestaat uit alle ware gelovigen, ^{1Petr. 2:5} toegang verleend tot het ware heiligdom, ^{Hebr. 10:19} en worden zij "bekwaam gemaakt om deel te hebben aan de erve der heiligen in het licht." ^{Kol. 1:12} Het bloed van de bok voor "al het volk der gemeente", ^{Lev. 16:33} waar-

op het lot van de Heere was gevallen, werd ook binnen het voorhangsel gesprekeld en de zonden van het volk werden op de kop van de "weggaande bok" gelegd. Daarna werd deze bok de woestijn in gezonden. Zo werd aan alle eisen van Jehova voldaan en de priesters zowel als de gehele gemeente waren gereinigd van al hun zonden en tot rust gebracht. De vervulling van dit alles, voor zover het toegepast kan worden op de gelovige van deze tijd, vinden wij uitvoerig in de brieven van het Nieuwe Testament, waarin de reiniging, ^{Heb. 10:17, 18} de aan-neming, ^{Ef. 1:6} en de toegang tot de troon der genade ^{Heb. 10:18; 4:16} duidelijk worden beschreven.

Profetische betekenis voor de Gemeente

In de volgorde der feesten komt de "Grote Verzoendag" ná het "Feest van het Bazuingeschal" en vóór het "Loofhuttenfeest". Wij hebben gezien, dat de vervulling van het Bazuinenfeest met betrekking tot het hemelse volk zal zijn de wederkomst van de Heere Jezus als de Zoon van God; en voor het aardse volk Zijn komst op de aarde als de Zoon des mensen. Het Loofhuttenfeest wijst, zoals wij hierna zullen zien, vooruit naar het 1000-jarige rijk. De Grote Verzoendag komt tussen die beide; maar op welke gebeurtenis wijst die dan? Wat is het anti-type? Het is duidelijk, dat het iets moet zijn ná Christus' komst en vóór Zijn 1000-jarig rijk. De vervulling ten opzichte van het hemelse volk zal zijn hun ont-vangst in de onmiddellijke tegenwoor-

digheid van God als priesters, hun vergadering rondom de troon om daar hun verlossings-liederen te zingen ^{Op. 4 en 5} en hun verschijnen voor de rechterstoel van Christus, waar hun dienst beoordeeld zal worden en hun werk beloond. ^{2Kor. 5:10; Op. 22:12} Voor dit gerecht wordt niet hun verlossing beoordeeld, maar hun dienst voor de Heer. De verborgen beweegredenen, de hartsgeheimen van iedere persoon zullen in het hemelse licht openbaar worden. De afdwalingen van het goede pad, de onvolmaaktheid van wat zo zuiver en volmaakt scheen, zal dan aan de dag treden. Hoe heel anders zullen wij dan ons werk voor de Heer waarderen. Hoe nietig zullen dan de door de mensen zo hoog geprezen diensten blijken te zijn; maar hoe groot daarentegen de verborgen kleine daden, die alleen bij Christus en bij God bekend zijn!

Hoewel er voor de gelovigen voor de Rechterstoel van Christus veel redenen tot verootmoediging zal zijn, zal niemand worden veroordeeld, want het kostbare bloed van het Lam van God heeft de zonden en gebreken van de verlost des Heeren weggenomen. Als dan alles openbaar geworden is - het goede beloond en het slechte verbrand - dan zullen de gelovigen een ieder zijn plaats toegewezen krijgen in het Koninkrijk van de Heer en dat in de meest volmaakte blijdschap en rust. En zo zullen de drie kenmerken van de Grote Verzoendag hun vervulling vinden in de gelovigen, nl. aan-neming, verootmoediging en rust.

Hoe zal dit alles bijdragen tot verheffing van de waarde van het bloed van het Lam! En als de satan, de "aanklager der broeders" de gelovigen zal trachten te beschuldigen bij God wegens hun falen, dat openbaar geworden is voor de Rechterstoel van Christus, en hun daarom het recht op de hemel wil betwisten, dan zal hem gewezen worden op het verzoenend werk van Christus; zoals geschreven staat: "Zij hebben overwonnen door het bloed van het Lam."

Profetische betekenis voor Israël

De vervulling van dit type voor het aardse volk Israël is uitvoerig en aandoenlijk beschreven in de profetische geschriften. Als zij plotseling de Heer zien verschijnen op de Olijfberg, dan zullen zij Hem herkennen als Jezus van Nazareth, die zij eens hebben verworpen. En dan zal er een groot geweest ontstaan, wanneer "de Geest der genade en der gebeden" Zach. 12:10 op hen zal worden uitgestort en hun harten zich tot de Heere zullen wenden. Hun smart en rouw zullen alle beschrijving teboven gaan als zij Hem zullen aanschouwen, die zij gekruisigd hebben. Het hevige zelfverwijt in het hart van Jozefs broeders, toen zij zich herinnerden, hoe wreed zij hem behandeld hadden, is maar een zwakke schaduw van de wroeging die Israël dan zal hebben. Maar juist toen het verdriet van Jozefs broeders het dieptepunt had bereikt, maakte hij zich bekend als hun broeder en bevrijder. Zo zal ook de verheerlijkte Christus Zichzelf en Zijn verzoeningswerk

aan Israël openbaren, en zo zullen zij eindelijk rust vinden voor hun zielen in het verzoenend sterven van het geslachte Lam. Jubelend kunnen zij Jesaja nazeggen: "Waarlijk, Hij heeft onze krankheden op Zich genomen en onze smarten heeft Hij gedragen; doch wij achtten Hem, dat Hij van God geplaagd, geslagen en verdrukt werd. Maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld." Jes. 53:4, 5 En die verbrijzeling bracht hun genezing, want "te dien dage zal er een fontein geopend zijn voor het huis Davids en voor de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonde en de onreinheid." Zach. 13:1 Er wordt geen nieuw offer gebracht, maar de blijvende heilzame uitwerking van het grote werk op Golgotha zal zich tot hen uitstrekken. Aldus verootmoedigd, gereinigd van zonde en tot God gebracht zullen zij de duizend jaren ingaan onder de gezegende regering van de Vorst des Vredes.

11 LOOFHUTTENFEEST

"En het feest der inzameling, op de uitgang des jaars, wanneer gij uw arbeid uit het veld zult ingezameld hebben." Ex. 23:16

"Voorwaar, voorwaar zeg Ik ulieden, van nu aan zult gij de hemel zien geopend en de engelen Gods opklimmende en nederdalende op de Zoon des mensen." Joh. 1:52

Het Loofhuttenfeest, het laatste van de feesten van Jehova, was een tijd van grote vreugde; een soort oogst-

feest, nadat de graanoogst en de wijnoogst waren binnengehaald. De "achtste dag" van dit feest was een verbods-dag, waarop niet gewerkt mocht worden. Dan was de vreugde van Jehova groot wegens de vervulling van Zijn plannen van genade; een vreugde, waarin het hele volk mocht delen.

Het anti-type van het Loofhuttenfeest ligt, evenals de twee voorgaande feesten, nog in de toekomst. Niets wat in het verleden heeft plaatsgehad, beantwoordt aan dit 8-daagse festijn, gekenmerkt door grote vreugde en uitbundige vrolijkheid. Het Loofhuttenfeest is een profetische voorafschaduw van die toekomstige dag van heerlijkheid, wanneer Christus en Zijn verzezen heiligen de hemelen boven zullen vervullen, heersende over een herstelde en gelukkige wereld; wanneer Israël, hersteld in hun langverloren land en erkennende Jezus van Nazareth als hun Heer en Koning, de eerste onder de naties zal zijn en wanneer onder de vredebrengende stralen van de Zon der Gerechtigheid de zuchtende schepping zich zal verblijden.

Twee oogsten

Het feest duurde acht dagen; nadat de graan- en de wijnoogst waren ingezameld: "Het feest der loofhutten zult gij u zeven dagen houden, als gij zult hebben ingezameld van uw dorsvloer en van uw wijnpers." ^{Deut. 16:13} Aan de hand van deze tekst kunnen wij nauwkeurig bepalen, wanneer en waar het anti-type begint in de reeks van de bedelingen van God.

De oogst van Israël bestond uit twee gewassen: koren en wijn. Het tarwegraan, ^{Joh. 12:24} dat in de aarde viel en stierf maar met vele andere korrels, van dezelfde aard weer verrees, stelt Christus voor, Die opstond uit de doden met Zijn gehele hemelse volk. De inzameling van de oogst heeft zijn vervulling in het veilig thuisbrengen van de Gemeente in de hemelse schuren. De wijnoogst der aarde ^{Op. 14:18, 19} en het treden van de wijnpers is een zinnebeeld van het bijeenbrengen van de vijanden van Christus ten oordeel. Nadat deze gebeurtenissen hebben plaatsgehad, zal het 'Duizendjarig Rijk' beginnen.

Evenals bij de twee voorgaande feesten heeft het Loofhuttenfeest zowel toepassing op het hemelse als op het aardse volk van God, hoewel de scheidslijn tussen de hemelse en de aardse dingen niet zo scherp getekend is als bij de voorgaande typen. Dit kan verklaard worden uit het feit, dat in de tijd van de regering van Immanuel de hemel en de aarde niet ten prooi zullen vallen aan tegengestelde machten zoals nu. In die tijd van "de wederherstelling aller dingen" ^{Hand. 3:21} namelijk zullen hemel en aarde en alles wat daarin is het eigendom zijn van Jezus Christus als de Heer van alles. Voor de gelovigen in de hemel zal het een tijd zijn van intense vreugde, die zij zullen delen met hun Heer, en Hoofd, wanneer zij in heerlijkheid zullen verschijnen als de leden van Zijn lichaam, om voor eeuwig met Hem te regeren.

Het Koninkrijk

Voor het aardse volk Israël wijst het Loofhuttenfeest vooruit naar de blijdschap, die hun wacht in het komende Messiaanse Vrederijk. Dit feest zal in die tijd op glorieuze wijze gevierd worden en al de volken zullen dan optrekken naar Jeruzalem, de stad van de grote Koning om er aan deel te nemen. ^{Zach. 14:16, 17}

"Takken van schoon geboomte, palmtakken en beekwilgen" zullen Israël herinneren aan de woestijnreis. De palmen zullen herinneren aan de overwinningen, die God hun schonk in Zijn genade. De beekwilgen zullen hen herinneren aan de tranen, die Hij van hun ogen afwiste. Ja, temidden van de hemelse heerlijkheden zullen zij dit alles gedenken, om daardoor nog te meer uit te barsten in jubelende vreugde en lofprijzing aan God en het Lam.

De "verheerlijking op de berg" ontsluit nog meer de glorie van het koninkrijk. De Heer had tevoren gezegd, dat "sommigen het koninkrijk Gods zouden zien" ^{Luk. 9:27} en Petrus spreekt over de verheerlijking als "de kracht en toekomst van onze Heere Jezus Christus". ^{2Petr. 1:16} In de "hoogwaardige heerlijkheid" daarboven op Zijn troon was God, Wiens stem klonk op de heilige berg. Hoog boven de aarde was daar de Persoon van de verheerlijkte Christus in hemelse glorie, en met Hem delende in Zijn heerlijkheid Mozes en Elia in heilige samenspraak met Hem. Zij zijn de vertegenwoordigers van de ontslapen gelovigen, die

opgewekt zullen worden en de levend overgeblevenen, die de dood niet zullen smaken, maar veranderd zullen worden.

Petrus, Johannes en Jakobus stonden op de aarde, hoewel boven hun medediscipelen. Zij hadden nog hun sterfelijke lichamen, hoewel zij het hemelse tafereel mochten zien en horen. Dit ziet op hetgeen geschieden zal met het herstelde Israël in het Duizendjarig Rijk. Het aardse Jeruzalem, veilig gevestigd in het heilige land, ^{Zach. 14:10} zal zich koesteren in het licht en de glorie van de hemelse stad. ^{Op. 21:23, 24; Jes. 60:1} Hoe goed kunnen wij begrijpen, dat Petrus, genietend van deze heerlijkheid, uitriep: "Het is goed, dat wij hier zijn; laten wij drie tenten (loofhutten) bouwen" op deze gezegende plaats. Maar de tijd voor de viering van het anti-type van het Loofhuttenfeest was nog niet aangebroken. Zij werden "alleen" gelaten met Christus, zoals wij nu ook.

De achtste dag

De achtste dag, "de laatste grote dag van het feest" wijst op een periode ná het millennium. Want, hoewel zeer gezegend, is het toch nog niet de volmaakte toestand. Er zullen ook dan nog vele onwedergeboren mensen zijn, die zich met de weer losgelaten satan zullen verenigen in de laatste grote uitbarsting van haat en strijd van de duivel tegen God. Dan zullen hemel en aarde "voorbijgaan"! De geschiedenis van de mens komt tot een einde en de eeuwige dag, de laatste van het grote Feest, de eeuwige sab-

batsrust is aangebroken. Hemel en aarde zijn dan vernieuwd, overal zal gerechtigheid heersen en God zal zijn "Alles in allen"! ^{1Kor.15:28}

12 SABBAT- EN JUBELJAAR

"Zes jaren zult gij uw akker bezaaien, en zes jaren uw wijngaard besnijden, en in de toekomst daarvan inzamelen. Doch in het zevende jaar zal voor het land een sabbat der rust zijn, een sabbat den Heere." ^{Lev. 25:3, 4}

"En gij zult dat vijftigste jaar heiligen, en vrijheid uitroepen in het land, voor al zijn inwoners; het zal u een jubeljaar zijn; en gij zult wederkeren een ieder tot zijn bezittingen, en zult wederkeren een ieder tot zijn geslacht." ^{Lev. 25:10}

Dat Israëls feesten en sabbatten voorafschaduwingen waren van toekomstige goederen, wordt ons verzekerd in Kol. 2:16, 17. "Dingen, die slechts een schaduw zijn van hetgeen komen moest, terwijl de werkelijkheid van Christus is." Waren de gedachten van verlossing en heiliging door het bloed de hoofdgedachten der Levietische eredienst, de idee van rust was daarbij een zeer belangrijke nevengeachte. Reeds bij de schepping had God betoond, dat Hij rust voor Zijn schepping en schepselen zocht door Zelf van al Zijn werken te rusten op de zevende dag. Hij wil niet alleen Zelf rusten, d.w.z. Zich verlustigen in Zijn werk, maar Hij wil ook rust voor mens en dier en zelfs voor het land. Het Hebreeuwse woord 'sabbat' is afgeleid van twee woorden, die 'zeven' en 'rust'

betekenen. Daarin ligt de grondgedachte, dat God heilige tijden wil, en die regelt naar het grondgetal zeven. Ons getallenstelsel is gebaseerd op het getal tien, maar God rekent in Israël en heel de heilsgeschiedenis naar het grondgetal zeven. Vandaar, dat Hij niet alleen rustdagen, maar ook rustweken en rustjaren heeft ingesteld. Gelijk de wekelijkse sabbat volgt op zes dagen van arbeid, zo volgt op zes jaren van arbeid een zevende jaar van rust - het Sabbatjaar, voor mens, dier en land een jaar in bijzondere zin aan God gewijd.

Sabbatjaar

Het Sabbatjaar kon pas worden gehouden, nadat Israël in het land was gekomen. "Wanneer gij zult gekomen zijn in dat land, dat Ik u zal geven, dan zal dat land rusten een sabbat voor den Heere" ^{Lev. 25:2} En de Heere sprak deze woorden vanaf de berg Sinaï, ^{Lev. 25:1} en niet vanuit de Tabernakel. ^{Lev. 1:1} Elk zevende jaar moest het land, dat de Heer toebehoorde en niet voorgoed mocht worden verkocht, een volledige rust genieten. Zie, welke genadevolle beloften de Heer had gegeven in verband met het sabbatjaar. ^{Lev. 25:20-22} God Zelf was de Heer en Eigenaar van het land, en Israël ontving het land in gebruik; zij waren de bewoners en beheerders. Hoe wonderbaar sprak de Heer: "Het land is van Mij en gij zijt vreemdelingen en bijwoners van Mij." Als Israël zou zondigen en de inzettingen den Heere niet zou houden en het land zijn rust niet zou geven, dan zou Hij het

volk uit het land verdrijven. "En zo gij Mijn inzetten smadelijk zult verwerpen..... zal Ik het land verwoesten; dat uw vijanden, die daarin zullen wonen, zich daarover ontzetten zullen. Daartoe zal Ik u onder de heidenen verstrooien en een zwaard achter u uittrekken; en uw land zal woest en uw steden zullen een woestijn zijn. Dan zal het land aan zijn sabbatten een welgevallen hebben, al de dagen der verwoesting, en gij zult in het land uwer vijanden zijn; dan zal het land rusten..... al de dagen der verwoesting zal het rusten, omdat het niet rustte in uw sabbatten, als gij daarin woondet." Lev. 26:15, 32-25

Deze voorspelling is vervuld. Reeds in de dagen van ouds had Israël een afkeer van de sabbatjaren en hield deze niet. 2Kron. 36:21 Daarom nam God Zijn sabbatjaren voor Zijn land door het zeventig jaar rust te geven gedurende Israëls zeventigjarige ballingschap in Babel.

En ook in onze tijd, in deze bedeling der genade, is Israël verstrooid en heeft het land zijn rust en wonen hun vijanden daarin. Niet Israël, maar de Gemeente geniet in geestelijke en hemelse zin de voorrechten van het sabbatjaar: rust, vrede, vrijheid, vreugde. Maar Gods genadegiften en roepingen voor Israël zijn onberouwelijk.

De instelling van het sabbatjaar was voor Israël een belofte en voorafschaduwing van de rust, de blijdschap en de zegen, die hun deel zou worden in het komende Messiaanse Rijk. Trouwens niet alleen voor Israël, maar ook voor de gehele wereld. De beroemde

rabbi Elias leerde reeds, en sindsdien is dat ook door de meeste kerkvaders en hervormers geloofd, dat de zes "scheppings-dagen" en de zes jaren van het bebouwen des lands ons leren moesten, dat de wereld zesduizend jaar bestaan zou: tweeduizend jaar vóór de wet, tweeduizend jaar onder de wet en tweeduizend jaar na de wet, en dat daarna de duizend jaar van sabbatrust voor de wereld zou aanbrenken.

Jubeljaar

Het Jubeljaar toont duidelijk het toekomstig herstel van Israël en Israëls land. Het wijst eens te meer op de zegen en heerlijkheid van het Koninkrijk van Christus. Hoe wonderbaar wordt die komende eeuw van herstel en heerlijkheid uitgebeeld in het Jubeljaar.

Wat betekende het Jubeljaar voor Israël? Vrijheid werd uitgeroepen; Iedere man keerde terug naar zijn bezit en familie; al wat verkeerd was werd hersteld en de gevangenen werden verlost. Zevenmaal wordt het woord "wederkeer" gebruikt. Het was de tijd van terugkeer, de gezegende tijd van herstel en verlossing.

En hoe werd dit Jubeljaar ingeluid? Door het geklank van de jubelbazuin op de 10de dag van de 7de maand, de Grote Verzoendag. Dit grote en belangrijke jaar van terugkeer, verlossing en herstel begon met de dag van verzoening. Nadat de Hogepriester was teruggekeerd uit het Heilige der Heiligen, waar hij het bloed van de zondofferbok gesprenkeld had, en nadat hij de zonden des volks door

handoplegging gelegd had op de "weggaande bok", klonk de bazuin. Wat dit alles betekende, hebben wij gezien bij de behandeling van de Grote Verzoendag.

Het Jubeljaar begint, zodra onze Heer terugkeert uit het ware Heiligdom, d.w.z. uit de hemel zelf, en verschijnt in het midden van Zijn volk. En die komende tijd van herstel, zegen en heerlijkheid is niet beperkt tot Israëls land. Het betekent meer dan de beloofde zegeningen voor dat land. Wij vinden het Jubeljaar voor de gehele schepping in Romeinen 8:19-23: "Want het schepsel is der ijdelheid onderworpen..... op hoop dat ook het schepsel zelf zal vrijgemaakt worden van de dienstbaarheid der verderfenis, tot de vrijheid der heerlijkheid der zonen Gods. Want wij weten, dat het ganse schepsel zucht, en tezamen als in barensnood is tot nu toe."

Het "zuchten" der schepping zal in één machtige jubel veranderen als Christus wederkomt om Zijn koninkrijk op aarde op te richten. Het Hebreeuwse woord "Jobeel" is hetzelfde als ons woord "jubel", en wijst op de openbaring van grote blijdschap. Dat geeft precies de grondgedachte weer van het Jubeljaar. Nog iets nader aangeduid: vreugdebedrijf als gevolg van teruggave, herstel en wederoprichting van alles wat vernietigd was door de macht van zonde en Satan. Wij vinden in de Schrift vele zinspelingen op deze instelling, die een bijzonder stempel zette op heel het leven van Israël. Men leze met aandacht de volgende plaatsen: Jes. 61:1, 2; Ez. 46:16-

18; Luk. 4:17-19; Hand. 3:19-21; Ef. 1:10, 13, 14.

Dus zowel het Sabbatjaar als het Jubeljaar wijzen beide naar het heerlijk Koninkrijk van onze Heere Jezus Christus. Zij waren beide een jaar van vrede, vrijheid en vreugde als vrucht van Gods liefde voor Zijn volk en land. Wijst het Sabbatjaar meer naar het Millennium (de duizend jaren) voor Israël, het Jubeljaar wijst meer op wat het Millennium voor de volkeren der aarde en de ganse zuchtende schepping zijn zal. Al de bijzonderheden worden eens in Zijn koninkrijk vervuld.

De "bijwoners en vreemdelingen", waarop dit hoofdstuk telkens weer wijst, zijn kennelijk typen van de volken, die eens door Israël zullen zalig worden, en met Israël de God van Jakob zullen dienen. Jes. 2:1-4; Mic. 4:1-4

Toch kan het Millennium niet de volledige vervulling van het type wezen, omdat in die periode de zonde nog aanwezig zal zijn en zelfs aan het eind daarvan op een ongekende manier zal uitbreken. De volledige vervulling wacht op de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, voorzien door de ziener van Patmos, Op. 21:1 wanneer alle Goddelijke plannen van zijn eeuwige raadsbesluiten vervuld zullen zijn en God zal zijn alles en in allen. 1Kor. 15:28

Rekenen met het Jubeljaar

In Leviticus 25:15 en 16 wordt nog gewezen op de invloed, die de instelling van het Jubeljaar had op heel het maatschappelijk leven van Israël. In alle handel en bedrijf moest

men daarmee rekening houden. De prijzen van roerende en onroerende goederen daalden naarmate het Jubeljaar naderde. Dat is natuurlijk in geestelijke zin ook op ons van toepassing. Wij dienen in al onze handel en wandel rekening te houden met de komst van Christus. Dat heeft een heiligende invloed, zoals reeds typisch bij Israël. Gelijk al de akkers hun waarde beginnen te verliezen naardat het Jubeljaar dichterbij kwam, zo beginnen ook thans de dingen der wereld in waarde te verliezen naarmate de komst des Heeren en de oprichting van Zijn Koninkrijk naderbij komen. Bij alle verarming en gevangenschap kon men zich in Israël troosten met de gedachte, dat het niet lang zou duren. Men moest steeds het oog gericht houden op het vreugdevol verschiet. Zullen ook wij dat niet doen? Het geschal van de Jubelbazuin luidde de tijd van blijdschap en vreugde in, en herinnert ons aan wat spoedig plaats hebben zal bij de toekomst van onze Heere Jezus Christus. Want ook wij wachten op het geklank van de bazuin! En dat zal voor ons betekenen: de verlossing van ons lichaam! Wij zullen Hem zien gelijk Hij is, en wij zullen Hem gelijk zijn! 1Kor. 15:51, 52; 1Thes. 4:15, 16

Tenslotte nog een opmerking over de betekenis van de 50. De Pinksterdag kwam vijftig dagen ná de opstanding van Christus uit de doden. En de vijftigste dag bracht, als het resultaat van de dood en opstanding van Christus, de gave van de Heilige Geest en het begin van de formering van de Gemeente. Het had plaats op de 8ste dag, de eerste dag der week. Het jubeljaar zou men kunnen noemen een ander Pinksterfeest. Op die dag zal er een grote uitstorting van de Geest van God plaats hebben "op alle vlees". Joël 2:28 De gebeurtenissen op de Pinksterdag te Jeruzalem waren slechts een zwakke voorvervulling van wat geschieden zal als Christus komt om Zijn Koninkrijk op te richten. Dan zal de aarde werkelijk "vol zijn van de kennis des Heeren, gelijk de wateren de bodem der zee bedekken." Wat dat betekenen zal kunnen wij ons nauwelijks voorstellen. Maar het zal geschieden! De 'gouden eeuw' van rust en zegen voor deze onrustige en moegestreden wereld zal spoedig aanbreeken voor Israël en de volken der aarde. Welk een blij vooruitzicht in deze donkere dagen. Daarom stijgt dagelijks het gebed op uit onze harten: "Kom, Heere Jezus!" En Hij roept ons toe: "Zie, Ik kom spoedig!" Op. 22:20

Onderwerp Contactdag op 8 jan. in 't Harde:

Erven of Derven?

Onderwerp Collegedag op 5 febr. in Bolsward:

De Bijbel

Agenda

Bijbelstudies o.l.v. Ab Klein Haneveld worden D.V. en onder voorbehoud gehouden in de volgende plaatsen:

ALKMAAR donderdag 27 jan, 10/24 feb, 10/24 mrt, 7/21 apr, 19 mei, 19:45 uur; "Delta", Oude Kanaaldijk 2,
De brief aan Efeze

AMSTERDAM zaterdag 29 jan, 26 febr, 26 mrt, 16 apr, 21 mei, 15:00 uur; Postjesweg 150

BEVERWIJK zondag 24 jul, 10:00 uur; B.H.K.-gebouw, Groenelaan 74

BOLSWARD zondag 9/30 jan, 27 feb, 27 mrt, 24 apr, 22 mei, 10:00 uur; Brief aan de Romeinen
20 mrt, 14:00, Doopdienst
Christen Ontmoetingscentrum
Petra, Burg. Praamsmalaan 18A

BOLSWARD 5 feb, 2 apr, 28 mei, 10:00 uur;
Ontmoetingscentrum Petra,
Burg. Praamsmalaan 18A
Nederlands Bijbelstudie College

DRACHTEN donderdag 20 jan, 3/17 feb, 3/17/31 mrt, 14/28 apr, 12/26 mei, 20:00 uur;
Rode Kruis gebouw, De Geeuw 31, Bijbelse Dromen

DRACHTEN zondag 3 apr, 14:00 uur; Rode Kruis gebouw, De Geeuw 31

EINDHOVEN woensdag 26 jan, 9/23 feb, 9/23 mrt, 6/20 apr, 4/18 mei, 20:00 uur;
Emmaüskerk, Barriereweg.

EMMEN maandag 17/31 jan, 14/28 feb, 14 mrt, 11/25 apr, 9/23 mei, 19:30 uur;
Ichthuskerk, Walstraat 21
Brieven aan Timotheüs

't HARDE zaterdag 8 jan, 5 mrt, 23 apr; 10:00 uur; 't Poshuis, Munnikenweg 58
Nederlands Bijbelstudie Contactdag

LEERDAM zondag 16 jan, 13 feb, 13 mrt, 10 apr, 8 mei, 10:00 uur;
Patrimonium, Jeekelstr. 40a,
Brief aan de Romeinen

LINSCHOTEN maandag 24 jan, 7/21 feb, 7/21 mrt, 4/18 apr, 2 mei, 20:00 uur; "De Vaart", J. Barneveldstraat 24,
Het boek Handelingen

OLDEBROEK dinsdag 25 jan, 8/22 feb, 8/22 mrt, 5/19 apr, 3/17 mei, 20:00 uur; Stationsweg 43;
Offers

OLDEBROEK zondag 16/30 jan, 13/27 feb, 13/27 mrt, 10/24 apr, 8/22 mei, 17:30 uur;
L.H.N.O. gebouw,
Van Sytzamalaan 3

URK dinsdag 18 jan, 1/15 feb, 1/15/29 mrt, 12/26 apr, 10/24 mei, 20:00 uur; Eurozalm,
Burg. Schipperkade 10.

De brief aan de Hebreeën

URK zondag 20 feb, 15 mei, 10:00 uur; R.Kruisgebouw, Wijk8-2

Geliefde lezer,

Wat iemand waarneemt is afhankelijk van het standpunt dat hij inneemt. Een zitplaats voorin de concertzaal zal veelal slechts een fragmentarisch geluidsbeeld opleveren. En mocht men willen fotograferen, dan moet men genoeg nemen met een deel van slechts de strijkers, die de blik op de rest van het orkest ontnemen. Bovendien levert een foto, van dichtbij genomen, altijd vertekening op. Portretfoto's neemt men daarom bij voorkeur op een afstand van niet minder dan twee meter. Het juiste standpunt voor microfoon of camera is hoogst elementair!

Wat voor auditieve en visuele waarneming geldt is ook op andere waarneming van toepassing. Om situaties te doorgronden moet men overzicht hebben! En om overzicht te hebben moet men afstand nemen!

De spreekwoordelijke "waan van de dag" wordt veroorzaakt door gebrek aan afstand, aan relativering. Mede daarom worden wij opgeroepen de legerplaats te verlaten en de ons toegewezen hemelse positie in te nemen. Vanuit die zitplaats ziet alles er plotseling heel anders uit. Vanuit Gods kijkhoek is de Bijbel geïnspireerd. Daar is overzicht, samenhang en perspectief. Daar zien wij wat Hij ziet. En daar, in die hemelse positie met riant uitzicht, leren wij Hem, onze Zaligmaaker, kennen. Dat is mijn standpunt.

Ab Klein Haneveld

Nederlands Bijbelstudie Centrum

Uit de statuten: "De Stichting Nederlands Bijbelstudie Centrum stelt zich ten doel de kennis van de inhoud van de Bijbel, die zij beschouwt als God Woord, te verspreiden. De stichting tracht haar doel te verwezenlijken door getuigenis in woord en geschrift."

In de praktijk wordt dit gedaan door het houden van bijbelstudie-avonden, contactdagen, collegedagen en conferenties, met als vervolg de uitgave van de lezingen op audio-cd's en cassettes en de uitgave van brochures en deze circulaire. Financieel is het Nederlands Bijbelstudie Centrum in hoge mate afhankelijk van vrijwillige bijdragen.

Correspondentieadres
Benny Goodmanstraat 40
1311 RA Almere

telefoon (036) 53 62 976
telefax (036) 54 68 644

Internet
www.bijbelstudie.nl
info@bijbelstudie.nl

Giften
Postbank 5567669
Rabobank 308747046

ten name van
Nederlands Bijbelstudie Centrum
Bolsward